



Ванче СТОЈЧЕВ

“

*Vist i nat a niz
i st orijat a vo
sega{ nost a za
i dni nat a...*

”

Лидерството во Македонија има долго траење и е вкоренето во народното паметење. Лидерот се раѓал, се создавал и се развивал во истите услови во кои живеел и народот од кој и самиот потекнувал. Неговиот избор зависел од неговите вредности, а нив непогрешливо ги одредувал народот. Само таквите лидери избрани од народот, а не според партиската или идеолошката определба, можеле да се искачат на врвот и да бидат водачи.

На врвот нема место за други, освен за еден - лидерот, а ако, пак, некои се искачат, тогаш врвот ќе биде затапен, ќе се претвори во маса, а тогаш наместо лидер се создава раководство. Тогаш се губи позицијата на лидерот т.е. на водачот, односно сите членови на раководството стануваат лидери и водачи, но според партиската припадност.

Таквото лидерство кај народот нема минливост. Во таквиот колективен "лидер" се можни заговори, опструкции и други активности, кои ќе бидат пречка за вистинскиот лидер да дојде до израз. Лидер е оној кој со својот вистински авторитет ќе влијае на широките народни маси. Неговиот авторитет произлегува од резултатите на неговата дејност, од храброста, од искреноста, од човечноста и од подготвеноста секогаш да биде во функција на народот.

влегувале луѓе од сите народности и вери, кои тогаш живееле во Македонија, на Никола Карев кој во Крушевскиот манифест во 1903 година го повикува и турското население на борба против султановиот режим, кој еднакво е неправеден кон сите, по што добива силна поддршка дури и од командантот на турскиот гарнизон во Крушево, кој се засолнил во с. Алданци и напишал дека востаниците го избрале единствениот правилен пат кон слободата... Меѓу најсветлите примери на македонското лидерство е и Јане Сандански, кој во време на Младотурската револуција во Солун одржал инспиративен говор по кој настанало братимење меѓу македонското и турското население. Еден друг македонски лидер од поновото време, односно од периодот на Народноослободителната војна, Кузман Јосифовски-Питу, влијаејќи со силата на својот авторитет

ЛИДЕРСТВОТО ИСТОРИЈАТА И

ЛИДЕР Е ОНОЈ КОЈ СО СВОЈОТ ВИСТИНСКИ АВТОРИТЕТ ЌЕ ВЛИЈАЕ НА ШИРОКИТЕ НАРОДНИ МАСИ.

КАЈ НЕГО НЕ ТРЕБА ДА ДОМИНИРА НИТУ ЕТНИЧКАТА, НИТУ ПОЛИТИЧКАТА НИТУ, ПАК, ВЕРСКАТА ПРИПАДНОСТ. ТОЈ ИМ ПРИПАЌА НА СИТЕ.

ПОТСЕТУВАЊЕТО НА ЛИДЕРИТЕ ОД МИНАТОТО ТРЕБА ДА ГИ ПОДГОТВИ СЕГАШНИТЕ ЗА ТИЕ ДА ОДГОВАРААТ ЗА ИДНИНАТА.

Кај него не треба да доминира ниту етничката, ниту политичката ниту, пак, верската припадност. Тој им припаѓа на сите. Во македонската историја таквите лидери постоеле. Тие одамна, преку колективната меморија, влегле во македонскиот незаборав. Преку народната песна и преку преданијата, народот ги оживува историските лидери, нивните вредности и ги потсетува денешните за тие да станат такви. Со ова кажување сакаме да ги потсетиме современите лидери на она што тие би сакале да го забораваат. Меѓутоа, следејќи ја нивната реторика, особено во предизборните кампањи, народот се потсетува на историските лидери и ги споредува со сегашните, па секој збор го мери и на изборите го казнува.

Потсетувањето на лидерите од минатото треба да ги подготви сегашните за тие да одговараат за иднината. И во сегашноста и во иднината, на Македонија ѝ се потребни лидери со визија на Гоце Делчев, заради чиј авторитет, при крајот на XIX век, во Организацијата

успеал во Западна Македонија да го мотивира поголемиот дел од албанското население да се вклучи во македонското националноослободително движење, иако спротивно на тоа, влијаеле многубројни фактори.

Нашите сегашни лидери не можат да ги сфатат последиците од нивното однесување додека се на власт. Тие тоа ниту го сакаат. Се плашат да ги согледаат димензиите на сопствената катастрофа, затоа што инстинктивно чувствуваат дека средбата со вистината ќе ги одведе во безнадеж. Не разбираат дека таа средба не може да се избегне и дека нејзиното одложување само го забавува нивното созревање и го зголемува ризикот за кога ќе дојде тој час, на крај, да откријат дека зад и пред нив зјае безнадежна празнина.

Безнадежта се создава од лажните ветувања, од губењето доверба кај сопствениот народ, од празните џебови. Откако ќе ја преземат власта, тие веднаш забораваат на ветувањата, ја почнуваат трката за остварување на личните ин-

тереси, а пред крајот на мандатот ќе се сетат дека во предизборната реторика ниту биле реални, ниту скромни и тогаш почнува лавирањето. Се истакнуваат резултатите кои се безначајни, се избегнуваат најзначајните, судбинските, егзистенцијалните прашања и така до следните избори, а во меѓувреме не се избираат ниту мерките, ниту средствата со кои можат да се остварат благодетите кои ги носи секоја власт. При тоа, главно, се настапува од позиција на партиска

дисциплина и тоталитарна власт.

Кај нашите лидери сепак постои една табу тема. За настаните од 2001 година, за одговорноста за војната, а особено не може да се зборува за злосторствата направени во неа. Крајот на партискиот монопол, постоењето на Собранието, на многу списанија и весници го разбиваат сивилото на тоталитаризмот, но неговиот дух сè уште е владејачки. Лидерите, па и партискиот врв многу често, во практиката, покажуваат дека тие тоталитарно размислуваат и дејствуваат.

Инструментариумот на нивниот тоталитаризам во многу нешта е изменет, но неговиот дух сè уште е владејачки, сè уште најголема вредност е партиската припадност, а не интелектуалната и стручната способност. Тоа е само затоа што секоја од партиите, кога дојде на власт, ја менува реториката и почнува тоталитарно да размислува, а тоа не може лесно да се препознае, затоа што тоталитаризмот кај нас има долга историја и цврста социјална подлога.

Лидерство во Македонија не треба и не смее да се развива на етничка основа и да произлегува од водењето на еднонационална политичка партија. Таквите лидери, во занесот на борбата за власт, не избираат зборови, особено во предизборните кампањи кога изборната атмосфера почнува да врие. Во такви услови тие неминовно водат кон излив

НАШИТЕ СЕГАШНИ ЛИДЕРИ НЕ МОЖАТ ДА ГИ СФАТАТ ПОСЛЕДИЦИТЕ ОД НИВНОТО ОДНЕСУВАЊЕ ДОДЕКА СЕ НА ВЛАСТ. ТИЕ ТОА НИТУ ГО САКААТ. СЕ ПЛАШАТ ДА ГИ СОГЛЕДААТ ДИМЕНЗИИТЕ НА СОПСТВЕНАТА КАТАСТРОФА, ЗАТОА ШТО ИНСТИНКТИВНО ЧУВСТВУВААТ ДЕКА СРЕДБАТА СО ВИСТИНАТА ЌЕ ГИ ОДВЕДЕ ВО БЕЗНАДЕЖ.

ВО МАКЕДОНИЈА НИЗ ВО ДЕНЕШНО ВРЕМЕ



на националистички емоции, и кон ужасот на војната. Треба да се разбере дека некои процеси од војната, во 2001 година дефинитивно се завршени. Треба да се изгради карактеристично македонско граѓанско општество. Најблиски до можностите за обнова на врските, на заедничкиот живот во изменетите историски услови се луѓето - Македонци, Албанци и други кои со етничкото чистење ја платија најголемата можна цена. Нивен егзистенцијален интерес е заедничкиот живот и тоа треба да го иницираат и да го поддржуваат сите лидери и особено во предизборните кампањи. Меѓународните фактори не можат да ги заобиколат носителите на власта, кои на какви-такви избори добиваат каков-таков легитимитет. Меѓутоа, би требало многу поголема поддршка да имаат граѓанските иницијативи на луѓето кои преку ужасот на војната ја имаат запознато нужноста и можноста на заедничкото живеење. Таквите лидери имаат самосвест и не мислат на одмазда, туку на подготовка за долго и многу болно премавнување на последиците на војната.

Изборите не донесоа ништо неочекувано. Се промени власта и се појавија нови конкуренти во борбата за власт. Тоа е легитимно, но не е доволно. Изборите не служат само затоа за да се добие доказ дека власта е менлива, туку и за да се стават на проба нејзината програма и резултатите од нејзиното владеење.